

A1747/välfärd

Behandlas i Utskottet för välfärd i Norden

Utskottet för välfärd i Nordens betänkande över

**Medlemsförslag
om förebyggande av utbrändhet i arbetslivet****Förslag**

Utskottet för välfärd i Norden föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att tillsätta en utredare eller en arbetsgrupp för att, baserat på aktuell forskning, kartlägga orsaker, handlingsmöjligheter och myndigheters insatser i de nordiska länderna gällande förebyggande av utbrändhet i arbetslivet och förbättrandet av den psykosociala arbetsmiljön

Bakgrund

Nordisk grön vänsters medlemsförslag presenterades och debatterades vid Nordiska rådets session den 31 oktober 2017.

Medlemsförslaget

Förslaget tar avstamp i att utmattningssyndrom blir allt vanligare i alla nordiska länderna och pekar betydelsen av den psykiska arbetsmiljön i tillägg till den fysiska. I dagens arbetsliv har vi stora utmaningar gällande välmående på arbetsplatserna i de nordiska länderna. Danska *Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø* har enligt en egen undersökning kommit fram till att antalet sjukfrånvarodagar har ökat på arbetsplatserna och att den mentala hälsan bland arbetstagare har försämrats.

Utmattningssyndrom blir allt vanligare i alla nordiska länder och de arbetare som lider av en för stressande arbetsmiljö betalar ett högt personligt pris med lång sjukfrånvaro och kan i värsta fall hamna helt utanför arbetsmarknaden. Allvarliga konsekvenser av arbetsrelaterad stress är bland annat sömnproblem, koncentrationssvårigheter, lättretlighet och fysiska åkommor. Bland vanliga fysiska symptom finns förhöjt blodtryck, huvud-, nack-, muskel- och ledvärk. Stress kan resultera i fler arbetsolyckor, lägre pensionsålder bland de anställda och stor omsättning på personalen. Stress stod för ungefär hälften av alla förlorade arbetsdagar på EU:s arbetsmarknad år 2014.

Det är inte enbart arbetstagare som lider av utmattningssyndrom i arbetslivet. En utredning gjord av det finska pensionsbolaget Elo visar att var fjärde företagare i Finland under 36 år upplever att de har svårt att balansera jobb och fritid och löper risk för utbrändhet.

Detta kostar även samhället, företagen och offentliga institutioner i förlorad produktion samt extra utgifter till hälsovård

Pågående nordiska insatser

Det nya samarbetsprogrammet för arbetslivssektorn för perioden 2018-2021 innefattar "Stärka en god arbetsplatsmiljö för både kvinnor och män, bl.a. genom att förebygga arbetsrelaterade sjukdomar och skador samt avskaffa oacceptabla arbetsförhållanden" som ett av fyra insatsområden. Inom detta arbetsmiljöområde ingår förstärkning av den fysiska såväl som den psykiska arbetsplatsmiljön. Här ligger fokus på att tillvarata en hög nivå av den enskilde medarbetarens resurser samt att säkerställa en god och hållbar arbetsmiljö för alla genom hela karriären.

Förslagets relevans i förhållande till de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030

Förslaget avser att förbättra den psykiska arbetsmiljön för att förebygga utbrändhet och utmattningssyndrom, vilket relaterar till det globala målet 8 *Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt*. Genom att tillvarata arbetsplatsernas resurser genom förebyggande åtgärder som sprids relateras förslaget till delmål 8.5 att *Senast 2030 uppnå full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla kvinnor och män, inklusive ungdomar och personer med funktionsnedsättning, samt lika lön för likvärdigt arbete*.

Utskottets synpunkter

Vid debatten i plenum om medlemsförslaget konstaterades att alla partigrupper såg den ökande problematiken kring utbrändhet i arbetslivet som en viktig fråga där vi kan lära av varandra i Norden.

Den konservativa gruppen betonade att de flesta sjukskrivningar beror på psykiska hälsoutmaningar. De menar att det är viktigt att undersöka vilka faktorer som bidragit till utvecklingen. Utbrändhet har många olika orsaker, och inte alla är arbetsplatsbaserade faktorer, vilket gör det angeläget att se problematiken ur ett vidare folkhälsooperspektiv.

Anledningen till att förslagsställarna Nordisk grön vänster i första hand ser på arbetsplatsens roll är för att utbrändhet utgör en omfattande produktionsförlust i och med att många människor blir sjuka samtidigt. Här menar man att den politiska nivån har ett ansvar för att se till att arbetsmarknaden fungerar väl – både för människorna och för företagen. Men Nordisk grön vänster är öppna för att se på problematiken i ett vidare folkhälsooperspektiv och därmed även fånga upp tendenser som inte är arbetsmiljörelaterade.

Socialdemokratiska gruppen hänvisade till att utbrändhetsproblematiken också utgör en stor utmaning i förhållande till socialförsäkringssystemet och välkomnar att frågan ser ur ett bredare perspektiv. Nordisk grön vänster är eniga i att det är viktigt att se på den samhällsmässiga utgiften.

Mittengruppen välkomnade förslaget som de såg som angeläget för att hjälpa de människor som lider under det moderna samhällets hårda krav. Problematiken innefattar även många unga människor som blivit förtidspensionerade på grund av arbetsförmåga. Förebyggandet av utbrändhet har inte uppmärksammats tillräckligt i arbetslivet och det psykiska välmåendet har inte beaktats tillräckligt.

I diskussionen hänvisades förutom behovet av att hjälpa de drabbade att komma tillbaka till arbetslivet, även till de drabbades familjeliv. För den enskilde och för samhället i stort är det angeläget att få individen att fungera igen – inte bara på arbetsplatsen utan även i livet för övrigt. Det är dessvärre många familjer som har svårt att hantera problem förorsakade av psykisk arbetsmiljö. Det gör det viktigt att agera för att de som drabbats kan återfå ett gott liv.

Avslutningsvis hänvisades till att de nordiska länderna arbetar aktivt för att komma till rätta med utbrändhet i arbetslivet. Det förslaget avser är att samla goda erfarenheter från de nordiska länderna för att på bästa sätt kunna hjälpa de människor som drabbats. Vikten av att stödja den sjuke personen utan att pressa för mycket vilket kan göra det hela värre betonades, såväl som att se till att de möjligheter under sjukdomsförloppet som kan underlätta återinträdet på arbetsmarknaden. Genom att se genomgripande på problematiken utifrån ett förebyggande perspektiv bör vi se riktigt många möjligheter till att tillvarata arbetsplatsernas resurser på ett bra sätt.

Stockholm, den 24 januari 2018

Anna-Maja Henriksson (sv)

Dennis Dioukarev (SD)

Jenis av Rana (Mfl.)

Karen J. Klint (S)

Ketil Kjenseth (V)

Lennart Axelsson (S)

Maria Stockhaus (M)

Mika Raatikainen (saf)

Nina Sandberg (A)

Ólafur Ísleifsson (Flf)

Rikard Larsson (S)

Steinunn Þóra Árnadóttir (VG)